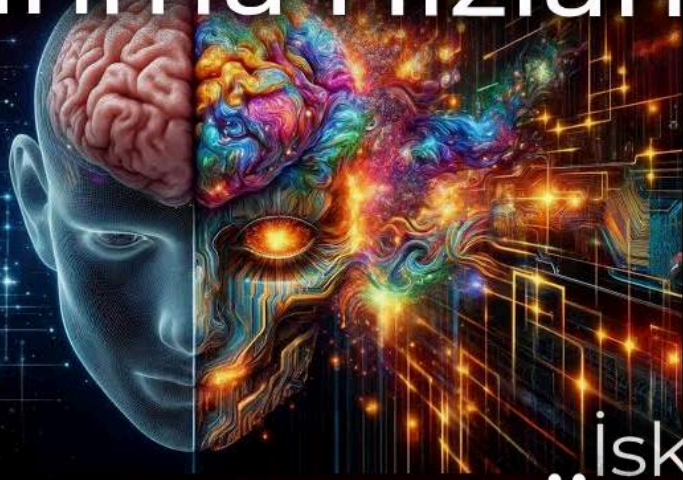

Hızlanma Hızlanıyor

İskender
Öksüz

Hızlanma hızlanıyor

İskender Öksüz

Sosyal medyada 1950-70 doğumluları metheden bir yazı dolaşüyor. Bebekken hiç hazır mama ve hazır bez kullanılmadığından başlayıp bir dizi övgüyle devam ediyor. Mesela, “En azı 5 ihtilal, 6 muhtıra, 7 post-modern darbeden sağ salim paçayı yırtmış, en azı 10 ekonomik krizden nasibini almış, tecrübe abidesi, yoklukla terbiye edilmiş, direnç abidesi bir nesil...” İnternette bir aradım. 2020’ye gidiyor. Aydın 24 Haber sitesinde ve Ahmet Kızılaslan yazmış. O da Mevlüt Kaleli’den paylaşan Ümit Zileli’ye atfediyor.

Bu kadar methü sena olunca hemen azıcık üzerime aldım. Gerçi 5 yıl fazlam var ama...

Teknoloji doğrudan

Ancaaaak, o güzel değerlendirmenin bir eksiği var. O yetmiş beş, hadi seksen yılda daha önceki sekiz yüz yılda, sekiz bin yılda; aslında daha önce hiç yaşanmamış şeyler var. Teknoloji! Teknoloji daha önce de değişiyordu ama mesela bir matbaa, bir buhar makinesi, sokaktaki insanı, evinde oturan insanı keşfinden çok sonra ve ancak dolaylı etkiliyordu. 20. asrın teknolojisi çamaşır makinesinden, radyodan başladı, televizyonla hayatımızı doğrudan değiştirdi. Yüksek teknolojinin yanında çamaşır makinesinin ne işi var diyeceksiniz. Güney Koreli iktisatçı Ha-Joon Chang’a göre aile yaşantısında en büyük değişikliği yapan ve özellikle kadına zamanını hediye eden icat o alçak gönüllü çamaşır makinesi. Yine 20. asırda kişisel bilgisayar... Ve asır değişirken internet!

Bunlar, daha önceki asırların yenilikleri gibi değil; günlük hayatımıza doğrudan girdi. Yalnız iş hayatına, yalnız sokağa değil, evin içine girdi. 24 saatimize girdi.

Daha onbeş- yirmi yıl önce gelecek tahminçileri “evernet” diye bir öngöründe bulunuyor, her an internete bağlı olacağımız bir dünya tasavvur ediyorlardı. Evernet cep telefonuyla hemen geldi ve bir kucak daha değişiklik getirdi.

Turpun büyüğü: Yapay zekâ

50-70 doğumlular bütün bu olan bitene de şahit oldular. Asıl ayrıcalıkları, bu yaşantı tarzı değiştiricilerin mevcut olmadığı zamanların büyük bölümünü de hatırlamaları. 75 doğumlu oğlumun sorusu hâlâ aklımda: “Baba, televizyon yokken akşamları ne yapardınız?”

Bilgisayar yokken nasıl yazardınız? Tabii ki daktiloyla. Ama bizlerin, kalem kullanmışlığımız da vardır. “Yazıyı kaleme almak”, falancanın “özel kalemi” gibi lafları hâlâ kullanıyoruz değil mi. (“Özel klavye” diye bir makam mı uydursak?)

Fakat internet yazıda da okumada da haber almada da buraya kadar saydığım donanımdan daha önemli. Siz bu yazımı muhtemelen internette okuyorsunuz. Basılı gazeteden okuyanlar da olacak tabii. Ben yazarken birkaç kez internete danıştım. Önce 1950- 70 doğumluları metihnamesinin ilk çıkışını buldum, sonra Ha-Joon Chang’ın yazılışını, doğum yılını ve hatırladığım gibi Güney Koreli oluşunu kontrol ettim. Oğlumun televizyon sorusu gibi: İnternet yokken biz nasıl yazardık sahi!

Yeni ürünler, sistemler yayılırken S eğrisi dediğimiz bir gelişme grafiği izler. Apsiste zaman, ordinatta kullanıcı sayısı vardır. Yeniliği önce tek tük birkaç kişi kullanır. Sonra bir kullanıcı patlaması başlar. Nihayet, hemen herkesin kullanıcı hâline gelişiyse eğri kafasını tekrar aşağı eğer. Neticede üstten ve alttan çekilip uzatılmış bir S harfi çizilir. Bu başlangıç, yavaş yavaş yayılma,

tutunma, hızla edinme ve sonra ağır ağır doyum mesela ilk otomobilde on yıllar sürdü. Cep telefonunun ortaya çıkışıyla bugünkü yaygınlığına ulaşmasını hemen bütün okuyucularım izledi. Yapay zekâya sorayım...

Sihirbaz henüz işini bitirmedi

İlgi çekici bir karşılaştırma olur diye CoPilot'a otomobillerin, cep telefonlarının ve üretken yapay zekânın kullanıcıya nüfuz hızlarını sordum. Somut bir soru olsun diye de S eğrilerinin yükselişe geçiş ve yavaşlama aralarını vermesini istedim. (Pazarlamada erken çoğunluk ve geç çoğunluk denilen aralık) Şu sonuçlar çıktı:

Otomobil: 1915-1950, 42 yıl.

Cep telefonu: 2000- 2015 15 yıl.

Üretken yapay zekâ: 2023- 2025. 2 yıl.

Nüfuz (penetrasyon) sürelerindeki kısalma çarpıcı.

Birkaç not eklenebilir: Otomobildeki yıllar bizdeki değil ABD'deki yayılmayı gösteriyor. Bizde 1950 tarihini bir 1970'lere çekmek gerekir. Cep telefonunu akıllı telefonla sınırlarsak 2000 yerine 2007 yazıp yayılma süresini 8 yıla indirebiliriz. Yapay zekâ da geç çoğunluk aşamasına henüz giriyor. 2025'i 2030 yapabiliriz. O zaman süre 7 yıla çıkar.

Nasıl hesaplırsak hesaplayalım, teknolojinin etkisini arttırdığı, aynı zamanda da yayılma süresinin kısaldığı açık. Bunun temel sebebi, yine teknoloji, teknolojilerin birbirini desteklemesi. İnterneti bilgisayar teknolojisi, yapay zekâyı hem bilgisayar hem de internet destekledi. Yapay zekâ bilgisayarda oturuyor ve ona internet vasıtasıyla ulaşıyoruz.

Sonuçta, 1970'ten sonra doğanlar üzülmessin. Teknoloji sihirbazı henüz işini bitirmedi.

---

103 yıl önce bugün Yunan işgalci Dumlupınar'da çembere alınmak üzere. Yarın işini bitiriyoruz. Birkaç gün sonra (2 Eylül'de) Trikopolis'i tutsak alıyor, sonra da Yunan Orduları Başkomutanlığına atandığını haber verip tebrik ediyoruz. Kutlu olsun.